

Fylkesmannens tilråding av Rauerfjorden marine verneområde og Teineholmen naturreservat, Fredrikstad kommune i Østfold fylke

1.	Oppsummering av Fylkesmannen sitt forslag til tilråding	2
1.1.	Forslag til tilråding	2
1.2.	Hjemmelsgrunnlaget	2
1.3.	Vurdering med bakgrunn i naturmangfoldloven kapittel II	3
1.4.	Verneverdier	5
1.4.1.	Geologi m.v.	5
1.4.2.	Dyreliv	5
1.5.	Trusler mot verneverdiene	6
1.6.	Andre interesser	7
1.6.1.	Akvakultur	7
1.6.2.	Havbeite	7
1.6.3.	Fiskeri	7
1.6.4.	Bunntåling etter reker og sjøkreps	8
1.6.5.	Forsvaret	9
1.6.6.	Jakt, fritidsfiske, friluftsliv og reiseliv	10
1.6.7.	Skipstrafikk, farleder og nødhavner	11
1.7.	Forskning	11
1.8.	Masseuttak av sand og grus	12
1.9.	Mudring og dumping	12
2.	Saksbehandling	12
2.1.	Bakgrunn	12
2.2.	Saksgang	13
3.	Viktige endringer under verneplanprosessen	14
3.1.	Avgrensning og arealomfang	14
3.2.	Verneforskriften	14
3.3.	Navnsetting	15
4.	Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	15
5.	Merknader til verneforslaget	16
5.1.	Høringsparter og uttalelser	16
5.2.	Holdning til vern og verneform	16
5.3.	Om prosessen for etablering av marint vern	18
5.4.	Avgrensning av verneområdet	18
5.5.	Vernebestemmelsene og formålet med vernet	21
5.6.	Navnsetting	22
5.7.	Eksisterende verneområder som blir berørt	22
5.8.	Fiskeri	22
5.9.	Kartlegging og forvaltning av verneområdet	23
6.	Forslag til verneforskrift	25

7.	Vedlegg.....	31
7.1.	Oppsummering av høringsuttalelser.....	31
7.2.	Vernekart	31
7.3.	Grensebeskrivelse.....	31

1. Oppsummering av Fylkesmannen sitt forslag til tilrådning

1.1. Forslag til tilrådning

Fylkesmannen i Østfold tilrår opprettelse av Rauerfjorden marine verneområde og Teineholmen naturreservat.

Verneforslaget omfatter til sammen et sjøareal på ca. 30,8 km² for det marine verneområdet og 48 daa (inkl. 32 daa sjøareal) for Teineholmen naturreservat.

1.2. Hjemmelsgrunnlaget

Naturmangfoldlovens § 39 (marine verneområder) foreslås som hjemmelsgrunnlag for området.

Marine verneområder kan opprettes for å beskytte marine verneverdier, herunder naturverdier som er økologiske betingelser for landlevende arter. Et bredt spekter av verneformål er angitt i § 39. Marine verneområder kan omfatte sjøbunn, vannsøyle, overflate eller en kombinasjon av disse.

Det foreslåtte området tilfredsstiller kravene i § 39 bokstavene a, b, c og g siden det:

- a) inneholder særegne eller representative økosystemer og som er uten tyngre naturinngrep,
- b) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- c) representerer en bestemt type natur,
- g) har særskilt betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere bestemte arter.

I verneområde Rauerfjorden og omkringliggende areal er sjøbunnen det viktigste i verneformålet, og det er særlig viktig å unngå inngrep som kan påvirke sjøbunnen. Også sjøoverflaten er viktig bl.a som oppholdsområde for sjøfugl som beiter på bunnen og i vannsøylen. Det marine verneområde Rauerfjorden bør omfatte *sjøbunn, vannsøyle og sjøoverflate*.

Vern av det foreslåtte området bidrar til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale forpliktelser, jamfør naturmangfoldloven § 46. Det foreslåtte verneområdet vil blant annet bidra til å nå de lovfestede målene for områdevern i naturmangfoldloven § 33 ved å bidra til bevaring av:

- a) variasjonsbredden av naturtyper og landskap,
- d) større intakte økosystem, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv,

Vern av området vil bidra til å oppfylle det nasjonale målet for områdevern, jamfør Prop. 1 S (2015-2016), under resultatområdet Naturmangfold: «Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner.» Videre vil vern av området bidra til å oppfylle målsettinger i Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet, jamfør Innst. 294 S (2015–2016), der det fremgår at tverrsektorielt marint vern etter naturmangfoldloven § 39, fortsatt skal bidra til at et utvalg av representative, særegne, sårbare eller truede marine undersjøiske naturtyper og naturverdier langs kysten og i territorialfarvannet blir tatt vare på for fremtiden.

Under Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) er det et felles mål å sikre et effektivt og representativt vern av 10 % av verdens kyst- og havområder innen 2020. Det foregår også et

omfattende arbeid knyttet til marint vern under blant annet Konvensjonen om beskyttelse av det marine miljø i det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR) og Verdens naturvernunion (IUCN). Etter vedtatt vern blir marine verneområder etter naturmangfoldloven rapportert til OSPARs liste over «Marine protected areas».

Teineholmen foreslås vernet som naturreservat etter naturmangfoldloven § 37.

1.3. Vurdering med bakgrunn i naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen.

Kunnskapsgrunnlaget

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også bygges på erfaringsbasert kunnskap, herunder samisk kunnskap dersom dette foreligger.

Det foreligger god kunnskap om de store kvalitetene knyttet til naturverdiene i det foreslåtte verneområdet. Rauerfjorden inngår som et av områdene som Rådgivende utvalg for marin verneplan har anbefalt tatt med i første fase av marin verneplan. Utvelgelse av områder ble gjort på bakgrunn av bl.a. en analyse av utbredelsen til de best kjente bunnlevende marine arter, og inndelingen av kysten i tre biogeografiske regioner. Potensielle områder ble delt inn i seks kategorier. Utvalget vektla at det skulle velges ut områder fra hver av de seks kategoriene innen hver av de tre biogeografiske regionene. Utvalget pekte på at det vil ta mange år før en har god oversikt over det biologiske mangfoldet i våre marine områder, og la til grunn at det er kjent at det er en sammenheng mellom forekomst av planter og dyr og bunnforholdene generelt. Ulike organismer finnes på mudderbunn, sandbunn, stein- og grusbunn og fjellbunn. Andre fysiske miljøforhold, som lys, dyp, saltholdighet og havstrømmer, spiller også avgjørende roller for forekomst og utbredelse av arter. Bunntopografi og bunnforhold er i store trekk kjent i norske kyst- og havområder selv om detaljert kartlegging i mange tilfeller ikke er gjennomført. Ved å vektlegge informasjon om geologi og geomorfologi kan en generelt forvente at det indirekte tas hensyn til arter og artsmangfold, selv om dette ikke er spesielt kartlagt. Ved gjennomgangen og prioriteringen av områdene innen hver kategori, ble det gjort kryssreferanser til lignende lokaliteter innen andre kategorier for å ha en best mulig samlet oversikt. Utvalget forslo på dette grunnlaget at 36 områder tas med i første fase av arbeidet med marin verneplan, som har hovedfokus på Norges kystområder og territorialfarvann. Disse områdene ble av rådgivende utvalg vurdert å være rimelig godt dekket opp med hensyn på representativitet gjennom de 36 områdene. Utvalget pekte likevel på suppleringsbehov i form av både konkret og geografiske områder og kategorier av områder fra ulike deler av landet.

Kunnskapen om naturforholdene i Rauerområdet er sammenstilt i tilrådingen fra Rådgivende utvalg for marin verneplan fra 2003 og 2004, samt i forbindelse med denne verneprosessen. Forekomsten av ikke-revdannende koraller og andre skjøre bunnlevende organismer i området er unik, ikke minst fordi området ikke har vært benyttet til tradisjonell reketrålning fordi Forsvaret hadde nedlagt forbud mot all aktivitet i en lang periode. Se også litteraturlisten sist i dokumentet.

Den foreliggende kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologiske tilstand i saken vurderes å stå i et rimelig forhold til sakens karakter, jamfør naturmangfoldloven § 8. Det er ønskelig med nærmere kartlegginger som grunnlag for en best mulig forvaltning av

området, men vi legger til grunn at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om verneverdiene til at det kan treffes vedtak om vern.

Effekten av vern

Verneforskriftene åpner for at de fleste pågående aktiviteter kan videreføres. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i området vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriften kan videreføres, er det liten sannsynlighet for at disse aktivitetene vil ha særlig negativ innvirkning på de aktuelle artene og naturtypene. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjøres vesentlige inngrep i området. For enkelte aktiviteter vil det derfor gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Arbeidet med utarbeidelse av forvaltningsplan vil gi definerte bevaringsmål, som grunnlag for å overvåke tilstanden i området. Et vern av området vil også sikre at forvaltningsmålet for naturtyper, arter og økosystemer ivaretas, jmfør §§ 4 og 5 i naturmangfoldloven. Vernevedtaket medfører ikke miljøforringelse.

Pågående aktiviteter som kan bli berørt kan være reketraling i mindre områder som er dypere enn 60 m. Fylkesmannen er ikke kjent med at det pågår reketraling i større omfang innenfor det foreslåtte området. Langs ryggen fra Rauer til Struten er det smale renner som kan være dype nok men som er vanskelig tilgjengelig med trålen. Andre aktiviteter som kan skade bunnen vil også være forbudt. Eksempler på dette kan være legging av kabler og rør og annet fiske med utstyr som slepes langs bunnen.

Naturmangfoldloven § 10 setter krav om at påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Pr. i dag vurderes Rauerområdet i liten grad å være utsatt for inngrep og aktiviteter som belaster økosystemet, jf. avsnitt om trusler mot verneverdiene og avsnitt om brukerinteresser.

Når det gjelder fremtidig belastning, setter verneforskriften forbud mot tiltak og aktiviteter som vurderes å kunne ha negativ effekt på naturmangfoldet i området. Aktiviteter som kan tillates blir nærmere regulert innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften, og regulering av den enkelte aktivitet vil kunne vurderes i forhold til samlet belastning i verneområdet. Gjennom den overvåkning som det legges opp til, vil tilstandsutviklingen kunne følges. Dette kan gi grunnlag for å vurdere iverksetting av tiltak ved eventuell negativ påvirkning av verneverdiene. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Den foreliggende kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologiske tilstand i denne saken vurderes å stå i et rimelig forhold til sakens karakter. Det legges til grunn at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om verneverdiene til at det kan treffes vedtak om vern. Kravet i naturmangfoldloven § 8 om at saken i hovedsak skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap er etter Fylkesmannens vurdering oppfylt.

Fylkesmannen mener det er sannsynlig at vernet vil ha en positiv effekt på naturmangfoldet. Vernevedtaket medfører ikke miljøforringelse. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, vurderes derfor ikke som relevant i forhold til selve vernevedtaket. I forbindelse med dispensasjoner fra vernebestemmelsene vil det imidlertid av hensyn til verneverdiene kunne være aktuelt å sette vilkår som medfører kostnader for tiltakshaver.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder er i verneprosessen vektlagt i forbindelse med fastsetting av forslag til generelle unntak og spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.

Prinsippene i naturmangfoldloven vil også bli vurdert og vektlagt ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften og i arbeidet med forvaltningsplan for området.

1.4. Verneverdier

1.4.1. Geologi m.v.

Den baltiske strømmen har stor innvirkning på vannmassene i området og fører til store temperatursvinger gjennom året. I strenge vintre kan store deler være islagt. Sommertemperaturen i overflatevannet kommer ofte opp i over 20° C.

Kartlegging og modellering viser at området er preget av fjell og stein/blokker, trolig bestående av de samme bergarter som Søsterøyene, Missingene og Rauer (lavabergarten rombeporfyrikonglomerat) som har en skarp, opprevet og kompleks struktur.

Området er variert, med relativt grunne hardbunnsområder med mindre lommer bløtbunn. Utenfor Rauer er det spesielle forhold med grunne eksponerte områder. Også sjøområder ved Missingene er utsatt for mye vind og bølger. Øst for Rauer er forholdene roligere, og her finner vi også dypere områder med mudderbunn.

Selve Rauerfjorden har variert topografi, dybde-, strøm- og bunnforhold, med hardbunn, bløtbunn og morene. Forkastningssonen mellom «Oslofeltet» (rombeporfyrikonglomerat på Rauer) og grunnfjellet går langs Rauerfjorden. Topografien preges av en dypere renne på ca. 100-120 m.

Befaringsrapport fra Ny-Vigra 12.12.2001 i Rauer-fjorden:

«Noen transekter ble kjørt øst-vest ved søndre halvdel av Rauerfjorden med elektronisk sjøkart og ekkolodd. Et markert dyp-parti (120-130 m) går nord-sør i fjorden, med stup på min. 60 m, mulig med overheng, men umulig å se sikkert på ekkolodd.

Antar her hardbunnssamfunn på stup/evt. ved overheng. Løsbunn på bunnen av ”renna”, der flere strekninger virket flate. Kunne ikke skrape med prøvetrål pga forbudssonen til Forsvaret. Så ut til å være brattere på grunnfjellssiden mot øst, enn på ”Oslofelt-siden” vestover mot Rauer. Foretok et skrap på lenger S, men mislykket, fikk opp en del rund-kamp, mulig fra morene-trinnet Onsøy-trinnet.»

1.4.2. Dyreliv

I dyprennen i Rauerfjorden er det et spesielt dyreliv, særlig på mudderbunn, men også på hardbunn. Bunnområdene ble undersøkt 18.-19.12.2006 i transekter (ROV-teknikk og sonar) på 3 strekninger, mest øst og sør-øst for Rauer (Lundälv 2011). Det ble funnet enkelte trålspor på 2 steder lengst sør i fjorden, men hoveddelen av transektene på 800 og 1200 m, var ikke trålpåvirket. En stasjon i en kløft lenger nord var imidlertid betydelig trålpåvirket (Lundälv op.cit.). Det er mange steder en opprevet topografi og dermed vanskelige bunntrålingsforhold pga Oslofeltets opprevne berggrunn og bunnoverflate.

Lima-musling *Acesta excavata* er en god indikator på strømharde steder med intakt klippe-hardbunn. Arten ble her stedvis påvist i store mengder, «*bland de tätaste som observerats nogonstans i Koster/Hvalerområdet*» (Lundälv 2011). De 2 stasjonene lengst sør i Rauerfjorden viste «*den högsta biodiversitét och individrikedom bland epifauna* (dvs. på sjøbunnoverflaten) *på mjukbotten någonstans i av oss* (dvs. av Tjärnö marinbiol. lab.) *undersökta områden i Hvaler / Ytre Oslofjordområdet*». - Lundälv m.fl. utførte også bunndyrundersøkelser som dannet faggrunnlaget for marint vern Ytre Hvaler nasjonalpark, jf. *Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernnavd., rapp. 4, 2004 og nr.9, 2006.*

Funn av sjøfjær *Funiculina quadrangularis* indikerer trålfrie områder med lang kontinuitet på fine sedimenter, ofte med et verdifullt biologisk mangfold (Christensen et. al. 2006; Lundälv 2011). Før 1. verdenskrig skal det være funnet levende koraller ved vestsiden av Rauer eller Missingene. Det er i nyere tid ikke påvist levende koraller i Rauerfjorden, kun døde. Det ble også funnet en anemoneart som sannsynligvis er ny for vitenskapen.

Området er viktig for sjøfugl, spesielt de grunne sjøområdene rundt Rauer og sørover langs undervannsfjellryggen mot Struten er viktige næringssøksområder, særlig om vinteren.

Teineholmen er i dag en av de aller viktigste hekkeholmene for sjøfugl langs denne delen av Østfoldkysten. Dominerende hekkearter er fiskemåke (NT-art) og hettemåke (VU-art), som enkelte år kan nå opp i over 100 par av hver art. Dessuten er makrellterne (EN-art) nå en meget fåtallig hekkefugl her. De 3 artene har gått sterkt tilbake bl.a. i Oslofjorden. Særlig kan hettemåke variere mye i antall mellom ulike år, da kolonien ambulerer mellom holmer i Kurefjorden og Teineholmen. Det foreligger sjøfugldata fra 1993 og fra 2010-16. I 2016 var antall reir/par: fiskemåke 121, hettemåke 120, ærfugl 13, tjeld 2, og gråmåke, svartbak og stokkand med 1 par hver.

Omkring 2010 ble det i samarbeid med Fredrikstad kommune fjernet mye trær / skogholt fra holmen, særlig osp, for å gi øya mer «beskyttelse» mot predasjon av kråkefugl. Øya fremtrer i dag som nokså åpen.

Hele området som omfattes av verneforslaget har betydning for forskning og undervisning. Vernet tilrettelegger for dette, bl.a. ved at området skal være et referanse- og overvåksområde.

1.5. Trusler mot verneverdiene

Blant de viktigste truslene mot verneverdiene er større fysiske inngrep som påvirker sjøbunn, vannutskiftning og strømforhold, for eksempel tiltak som innebærer utfylling, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring og plassering av konstruksjoner på sjøbunnen. Per i dag er det blant annet mudring og deponering av masser, samt fiskeri i tilknytning til korallforekomster som kan føre til vesentlige og permanente påvirkninger i verneområdet. Det er imidlertid ikke gitt tillatelser til mudring eller dumping i dette området. Det er flere arter som er sårbare og saktevoksende organismer med lav toleranse ovenfor fysiske inngrep og fiske med aktive bunnredskaper.

Klimaendring og forsuring av havet kan bli en økende trussel fremover for området. For eksempel vil stigning i havtemperaturen påvirke økosystemene og nye arter kan komme inn i områdene. Vern av området sikrer ikke naturmangfoldet mot klimaendringer, men kan ved at andre påvirkningsfaktorer reduseres eller reguleres, gjøre at området står bedre rustet og vil være mer robust mot uheldige effekter av klimaendringer. Introduksjoner av fremmede arter er en av de største truslene mot marine miljøer, og problemet er økende.

Vern sikrer heller ikke området mot tilførsler av næringssalter og miljøgifter utenfra. Dette er forhold som reguleres gjennom annet regelverk, for eksempel forurensningsloven. Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) er videre et virkemiddel for å sikre god miljøtilstand gjennom helhetlig bruk av sektorenes virkemidler basert på et felles kunnskapsgrunnlag.

1.6. Andre interesser

1.6.1. Akvakultur

Potensialet for akvakultur og havbruk i området er begrenset, både for dyrking av skalldyr og matfiskoppdrett. Årsakene er veterinære avstandskrav, ferdsel og naturgitte forhold.

Det er ingen matfiskkonsesjoner for laks eller ørret i området. Isvintre og store årstidsvariasjoner i sjøtemperatur gjør at Fiskeridirektoratet ikke har anbefalt merdbasert oppdrett etter laks og ørret her. Nærheten til viktige laksevassdrag som Glomma og Enningdalselva (nasjonalt laksevassdrag) samt viktige sjøørretbekker bidrar til at miljøvernmyndighetene heller ikke anbefaler oppdrett av laks og sjøørret på Skagerrakkysten. Utslipp av næringssalter til området og eutrofieringssituasjonen i Ytre Oslofjord tilsier at det av forurensningshensyn heller ikke bør gis tillatelse til havbruk.

En relativt høy biologisk produksjon i området gjør det til et potensiale for skjell dyrking, men områdets utsatte beliggenhet mot vind, bølger og strøm gjør at det er få aktuelle lokaliteter. Skjellanlegg vil også kreve forankring i sjøbunnen og medføre opphopning av avfall (døde skjell). I Rauerfjorden søkte *Nordic Shell Holding* om utplassering av 8 blåskjellanlegg i 2005. Søknaden ble avslått av Fiskeridirektoratet.

I den foreslåtte verneforskriften er havbruk og akvakultur omfattet av opplistingen av tiltak eller inngrep som ikke er tillatt. Denne aktiviteten blir i prinsippet berørt av verneforskriften men siden det er andre grunner til at det ikke er akvakulturaktivitet i området vil verneforskriften i praksis ikke medføre begrensninger.

1.6.2. Havbeite

Vedrørende havbeite er tilnærmingen at området bør forbli mest mulig upåvirket, mens en kan høste bærekraftig fra naturlige bestander. Det er ikke gitt noen havbeitekonsesjoner i området.

Utsetting av dyr (inkl. fisk) vil ikke være tillatt jf. forslag til verneforskrift der det ikke er tillatt med utsetting av dyr eller organismer. Da det ikke er gitt noen konsesjoner for havbeite i dette området vil denne aktiviteten i praksis ikke begrenses av verneforskriften.

1.6.3. Fiskeri

Karakteristisk for Ytre Oslofjord og Bohuslänkysten er et fortsatt levende fiskerimiljø som utøver pelagisk fiske etter sild og brisling med not og makrell med drivgarn.

Evt. notfiske etter sild og brisling kan fortsatt foregå i det marine verneområdet med gjeldene reguleringer etter havressursloven. Området har i dag likevel en begrenset betydning for kommersielt fiske.

De grunne områdene var tidligere gode fiskeplasser for bl.a. torsk, sei, lyr m.fl. Bestandene av hvitfisk er sterkt redusert de senere årene. Disse artene har små bestander i Oslofjorden i dag, men dersom de tar seg opp igjen, vil trolig fiske med garn igjen bli aktuelt. I tillegg er det et betydelig fritidsfiske med stang og snøre, se kap. 1.6.6.

Fra 15. juni 2019 innførte Fiskeridirektoratet forbud mot all fiske etter torsk i hele Oslofjorden. Dette inkluderer det foreslåtte verneområdet. Det er også innført forbud mot alt fiske i mindre gyteområder. Verneforslaget er ikke berørt av gytefeltene. Forbudene er innført for at torskebestanden skal bygge seg opp igjen:

<https://www.fiskeridir.no/Fritidsfiske/Vern-av-kysttorsk-i-soer>

[J-53-2019: Utøvelsesforskriften](#)

[J-54-2019: Forskrift om forbud mot fiske i gytefelt for torsk](#)

På hardbunnsområdene ved Rauer, Missingene og langs vestsiden av Hvaler har silda gytt. Hummer og andre skalldyr har også viktige leve- og gyteområder her. Pga gyting og tilførsler av egg og larver med den Baltiske kyststrømmen, er hele området et oppvekstområde for en del arter. Gunstige næringsforhold er også viktig i denne sammenheng.

Ålefiske var tidligere utbredt med ruser og teiner på grunt farvann. Fisket ble regulert i 2009, med et generelt forbud mot ålefangst fra 2010. Fiske etter leppefisk er nytt som følge etterspørsel fra lakseoppdrettere for å bekjempe lakselus med leppefisk.

Fiske etter sjøkreps utøves i dag i hovedsak med teiner. Det er et utstrakt teinefiske etter hummer og krabbe, både som næringsfiske og fritidsfiske. Både reke- og sjøkrepsbestandene i det indre Skagerrak har vært stabile i en årrekke. Hummerbestanden antas å være bedre i dette området enn ellers på deler av Østfoldkysten.

Dette fisket anses ikke å skade verneverdiene vesentlig og foreslås å fortsette slik det reguleres av havressursloven.

1.6.4. Bunntråling etter reker og sjøkreps

Langs Østfoldkysten er det også et betydelig fiske etter reker med bunntrål. Også sjøkreps kan høstes med bunntrål.

Fylkesmannen har i en årrekke hatt dialog med fiskerlag langs Østfoldkysten (nå slått sammen til Østfold fiskerlag), Fiskeridirektoratet, Hvaler kommune og Fredrikstad kommune om bunntråling i forbindelse med opprettelsen av Ytre Hvaler nasjonalpark og forberedende faser i arbeidet med marint verneområde Østfoldkysten og Rauerfjorden. Trålfrie områder vil bl.a. ha verdi for å bedre kunnskapsgrunnlaget utfra en langsiktig ressursutnyttelse av reker og sjøkreps.

I denne delen av Skagerak er det kun tillatt med tråling etter reker på dyp større enn 60 m jf. havressursloven. I tillegg er det et særskilt forbud i selve Rauerfjorden mot «bruk av redskap som slepes under fiske, samt garn, line og teine» jf. J-48-2016: Forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelser som følge av fiskeriaktivitet. Trålen dras langs eller rett over bløtbunnsområder der trålbordene på siden vil skade bunnlevende organismer. Sjøkreps er tilknyttet sandblandet leire- og mudderbunn. Bunntrål kan utstyres med «jager-kjetting» som «soper» bunnen foran tråle-åpningen, for å skremme sjøkreps opp av hulene de bebor.

Hvalerflåten som fisker mest i dette området består av relativt små båter. Den største reketrålen har en bredde på ca. 35 m og bredde mellom lemmene på ca. 50 m. De fleste båtene har trål på 20-25 m bredde.

Mens bunntrål etter kreps er et aktivt redskap som arbeider tett mot bunnfauna og slik sett kan skape skader i områder med sårbar undervannsfauna, er teiner med åte et passivt fangstredskap. Enkelte studier har vist at de store individene av sjøkreps er dominerende og slik sett jager bort den mindre krepsen i sin kamp om åtet i teinene. I enkelte områder gir teinefangsten derfor ofte større individer i fangsten sett mot fangst i krepsetrål. Avhengig av i hvilke områder det tråles og settes teiner da enkelte områder har større innblanding av småkreps og motsatt. Teiner gir ofte en bedre kvalitet enn krepsetrål i og med at krepsen i teiner fanges svært skånsomt sett mot en krepsetrål som aktivt fanger krepsen (Fjordfisk AS, fiskemottaket på Hvaler).

Det er ikke konflikter mellom dette foreslåtte marine vernet og fiske med ruser, teiner, garn m.v.

Foreslått avgrensning, gjeldende generelle tråleforbud på mer enn 60 m dyp, samt gjeldende Forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelser som følge av fiskeriaktivitet (se § 3 i J-48-2016, i medhold av Havressursloven) med forbud mot bruk av bunntål, garn, liner og teiner i Rauerfjorden, gjør at større områder aktuelle for tråldrag ikke inngår i verneforslaget.

Moderne GPS-navigering, sonar, og datateknologi gjør det nå mulig å gå med bunntål i smalere revner og kløfter enn tidligere, der det før aldri ble brukt tål av frykt for å kjøre fast og dermed ødelegge redskap. Revner og sprekker ned til 30-40 m bredde kan nå tråles, og registreres, for senere navigering og trålefiske i de samme revnene. Det er også kjent at når man de første gangene har trålt på slike mer eller mindre jomfruelige områder, må først bunnen "ryddes" for marine fastsittende dyr før fangsten kan bli effektiv.

Bunntål "pløyer" delvis opp bunnen og påvirker bunnfaunaen sterkt. Dette kan gi en kortvarig "positiv" effekt på sjøkreps næringsmessig, idet en mengde marine dyr tilknyttet bløtbunn løsriveres. Det er behov for referanse-felter som ikke utsettes for bunntåling for å skaffe seg marinbiologisk kunnskap om urørte dype bløtbunnsområder. Rådgivende utvalg for marine verneområder foreslo at dette Østfoldområdet skulle være et referanseområde for reketåling. Det er påvist en meget stor forskjell på marin bunnfauna på områder som bunntåles, og i områder med "gammel" fauna der det ikke tråles. Tilslamming av hardbunn er idag også en trussel mot hardbunnsamfunn pga avrenning fra jordbruk / erosjon, og bunntåling.

Verneforslaget vil i liten grad berøre muligheten til å fortsette med bunntåling etter reker og sjøkreps da avgrensingen i all hovedsak har utelatt områder der det tråles.

1.6.5. Forsvaret

Forsvaret har militære installasjoner på Rauer. Med unntak av Rauerkalven er det adgang forbudt på øya og i en 50 meters sone i sjøen. Fra Kjeldsberggtangen gjelder også forbudet innenfor en rett linje trukket sørover til Rauer SØ pkt.

Sjøforsvaret har etablert et øvelsesfelt for skyting med kanoner/torpedoer i Ytre Oslofjord, som omfatter områder rundt Rauer, Missingene og de ytre delene av det aktuelle verneområdet jf. Den norske los, bind 2a. Øvelsesskyting skal kunngjøres på forhånd.

I NOU 2004:27 Forsvarets skyte- og øvelsesfelt er to områder som berører verneforslaget omtalt. Det ene Ø11 er samme som nevnt ovenfor. Dette er foreslått videreført. Det andre feltet omtalt som Ø12 er foreslått avhendet. Områdene er vist i figur 2 i fagvurderingen som ble sendt på høring.

Store deler av øvelsesfeltet Ø11 omfattes av Ytre Hvaler nasjonalpark og Færder nasjonalpark samt Eldøya-Sletter landskapsvernområde og de fem reservatene på Rauerøya. Fylkesmannen er ikke kjent med at området er mye brukt, men ba spesielt om tilbakemelding på bruken av skytefeltet i forbindelse med høringen.

Forsvarsbygg uttalte i sitt høringssvar at Rauøy er et aktivt og viktig øvingsområde for Forsvaret. I en ny gjennomgang av skyte- og øvingsfelt i sjø i 2015 forutsettes Ø11 videreført. Øvingsområdet benyttes til øvelser og trening og er et unikt skyte- og øvingsområde som ikke vil kunne erstattes med tilsvarende øvingsfasiliteter i denne delen av landet. Ø11 er derfor svært viktig for å ivareta og opprettholde Forsvarets øvings- og treningskapasitet i Oslofjorden.

Fylkesmannen er ikke kjent med at det har vært behov for tillatelse til aktivitet i øvingsfeltet hverken i Ytre Hvaler nasjonalpark eller Færder nasjonalpark. Vi antar at skyteøvelser med kanoner og torpedoer i dette området ville vært bekjentgjort i media siden det foregår i et av Norges mest trafikkerte sjøområder, med stor trafikk av nyttefartøy (ferger og ulike typer skip) og fritidsfartøy. Vi er heller ikke kjent med at det har vært større øvelser i sjøområdene rundet Rauer, utover helikoptertrafikk til og fra Rauer. Dette verneforslaget berører ikke Forsvarets aktiviteter på Rauer.

I høringsbrevet ba Fylkesmannen spesifikt om at Forsvaret kom med informasjon om bruken av området, typen aktiviteter og hvordan dette ville påvirke verneverdiene. Vi kan ikke se at det har kommet vesentlig ny informasjon i uttalelsen til Forsvarsbygg.

For øvrig er Forsvarets behov ivare tatt i § 3 pkt. 6.2.a) der gjennomføring av operativ militær virksomhet er tillatt. Dette er en standard formulering i verneforskrifter jf. felles brev fra Forsvaret og Miljøverndepartementet om dette i 1997 samt brev av 3.april 2019 der dette er presisert på nytt..

I de to nasjonalparkene gjelder den samme formuleringen ang. Forsvarets aktiviteter. Fylkesmannen kan ikke se av prosessen knyttet til disse to verneområdene at skyte- og øvingsfeltet var et viktig tema.

Gjennomføring av militære øvelser må forholde seg til verneforskriften, og det må fremmes søknad til vernemyndigheten dersom øvelsens art krever det.

Vi antar pr. i dag at bruken ikke fører til vesentlige skader på verneverdiene.

Det er en del flyaktivitet over Rauer, spesielt helikoptertransport i forbindelse med øvinger og transport av soldater.

I forslaget til marint verneområde er det ikke restriksjoner på lavtflyging. Start og landing av luftfartøy vil være forbudt i **Teineholmen** naturreservat.

1.6.6. Jakt, fritidsfiske, friluftsliv og reiseliv

Østfoldkysten er hyppig benyttet til friluftsliv både til lands og til vanns. Fritidsbåttrafikken er stor, ikke minst på grunn av et stort antall fritidsboliger. Søndre Missingen er en populær naturhavn i området, med adkomst til øya som er et sikret friluftslivsområde. Store deler er også naturreservat med ferdselsforbud i perioden 15.april – 15.juli.

Undersøkelser antyder at flere titalls tusen båter benytter området hvert år. De aller fleste er norske, drøyt halvparten av brukerne er fra Østfold, de resterende fra nabofylker, primært Oslo og Akershus. Østfold-skjærgården er et «gjennomfartsområde» til/fra den svenske vestkysten. Det er kun et fåtall enkle brygger i det aktuelle området og ingen småbåthavner. Fritidsdykking er utbredt aktivitet i verneområdet. Fritidsfiske har vært utbredt i området men reduksjon i fiskebestandene har redusert denne aktiviteten noe. Fiskeridirektoratet har innført restriksjoner på alt fiske etter torsk i Oslofjorden gjeldene fra 15.juni 2019, dette omfatter også fritidsfiske. Se også kap. 1.6.3.

Området benyttes til noe sjøfugljakt. Det er ikke foreslått nye restriksjoner på sjøfugljakt i noen av alternativene.

Vern av **Teineholmen** som naturreservat vil medføre ferdselsforbud i perioden 15.april – 15. juli. Fylkesmannen er ikke kjent med at denne holmen er mye brukt til opphold.

Vern av Rauerfjorden og av Teineholmen vil ikke medføre vesentlige begrensninger i bruken av området til friluftsførmål med unntak av ferdselsbegrensningene på Teineholmen.

1.6.7. Skipstrafikk, farleder og nødhavner

Det er flere bi-leder gjennom området. En går i nord/sør retning gjennom Rauerfjorden, og tre krysser området øst/vest sør for Rauer. Det er ingen hovedleder i området. Engelsviken fiskerihavn ligger i umiddelbar nærhet, men omfattes ikke av forslaget.

Drift og vedlikehold av eksisterende navigasjonsinstallasjoner blir ikke berørt av vernet. De foreslåtte verneforskriftene vil ikke hindre båtferdsel til / fra Engelsviken eller bruk av farledene.

For å beskytte dyrelivet vil utslipp av ballastvann fra skip ikke være tillatt. Forskrift om ballastvannbehandling på skip og flyttbare innretninger trådte i kraft 8. september 2017. Konvensjonen som ligger til grunn for forskriften er fastsatt av FNs sjøfartsorganisasjon. Spredning av fremmede arter er en viktig utfordring ved utslipp av ballastvann. I følge konvensjonen må skip nå håndtere ballastvannet sitt slik at potensielt skadelige organismer blir fjernet eller uskadeliggjort før ballastvannet slippes ut.

Det er en nødhavn i verneområdet, vest av Rauerkalven. Nødhavner er steder hvor skip i nød kan gjennomføre tiltak for å stabilisere skipets tilstand, for å ivareta sjøsikkerhet, og for å sikre liv, helse og miljø.

Fylkesmannen kan ikke se at verneforslaget vil vanskeliggjøre bruken av området for skipstrafikken.

1.7. Forskning

Området har betydning for forskning og undervisning bl.a ved Universitetet i Oslo og har i lang tid vært benyttet til undersøkelser av «historiske fiskeforekomster», fastsittende alger og bunndyr. Fra svensk side har Sven Lovén centrum för marina vetenskaper, Gøteborgs universitet (tidligere Tjärnö marinbiologiska laboratorium) gjennomført undersøkelser blant annet i dyppartiene i Rauerfjorden og i Ytre Hvaler nasjonalpark.

Havforskningsinstituttet gjennomfører årlige strandnotundersøkelser på faste plasser, fra svenskegrensen til Søgne. Det er flere lokaliteter i Østfold, inkludert en lokalitet nord på Rauerkalven. Denne ligger innenfor det eksisterende naturreservatet på Rauøykalven og berøres ikke direkte av dette verneforslaget.

Det er av stor betydningen at faste prøvetakingsstasjoner i strandsonen/sjøbunnen med prøvetakingsserier over lang tid, forblir intakte uten fysiske inngrep, som for eksempel knyttet til mudring, dumping, brygger, utfylling m.v. eller andre tiltak som kan påvirke disse lokalitetene.

Veslekalven ved Rauer er en referanselokalitet for fastsittende alger, med data fra Ove Sundenes undersøkelser 1940-52, som er gjentatt i nyere tid av (Rueness & Fredriksen 1989-91).

Denne typen vitenskapelige undersøkelser har stor betydning for kunnskapsgrunnlaget. De har gitt grunnlag for mye av forståelsen til økologiske sammenhenger i området og i regionen. Fylkesmannen mener det er viktig at det fremgår av verneforskriften at slike undersøkelser ikke gir vesentlige skader på naturverdiene og at det er av stor verdi også for forvaltningen av området. Det foreslås derfor en ny bestemmelse der det fremgår at slike undersøkelser er tillatt jf. forskriften § 4 n) der vitenskapelige undersøkelser som ikke medfører vesentlig inngrep eller skader på naturgrunnlaget vil være tillatt.

1.8. Masseuttak av sand og grus

Det foregår ikke denne typen aktivitet i området. Masseuttak, uttak av sand eller skjellsand eller mineralske ressurser vil ikke være tillatt, og vurderes her som lite aktuelt. Det er derfor ikke foreslått generelle unntak eller spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om dette i forskriften.

1.9. Mudring og dumping

Det foregår svært lite mudring i området. Behovet for mudring knyttet til noen få private brygger vurderes som beskjedent, fylkesmannen er ikke kjent med at det har blitt gitt tillatelse til mudring i området.

Det har tidligere vært 4 etablerte dumpeplasser i Østfold som har vært mye i bruk - og som er akseptert av fiske- og friluftinteressene. I dag er det bare en plass som benyttes, ved Sletterøyene nord for området.

Mudring og dumping vil ikke være tillatt. Det kan gis dispensasjon i forbindelse med nødvendig mudring ved eksisterende brygger jf. forskriften § 5 b. Mudring og dumping krever også tillatelse etter forurensingsloven.

Et vern som foreslått vil medføre en strengere vurdering av mudringstiltak men forskriften åpner for at det kan gis tillatelse til mudring for å sikre adkomsten til eksisterende brygger. Dumping i verneområdet vil ikke være tillatt, det er heller ikke tidligere gitt dumpetillatelser i området.

2. Saksbehandling

2.1. Bakgrunn

Østfoldtransektet der Rauer inngår, er ett av 36 kandidatområder for marint vern som ble utpekt i tilrådingen fra Rådgivende utvalg for marin verneplan. Utvalget var bredt sammensatt og ble nedsatt av daværende Miljøverndepartement, nå Klima- og miljødepartementet, i samråd med daværende Fiskeridepartement, nå Nærings- og fiskeridepartementet, og Olje- og energidepartementet i 2001. Utvalget ga sin endelige tilråding i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur langs kysten og skjærgården. Ved utvelgelsen ble særegenhet og representativitet, sett i forhold til regioner og kyststrekninger, vektlagt. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking. En del av Østfoldtransektet ble vernet i Ytre Hvaler nasjonalpark i 2009. Av nasjonalparkens 354 km² er ca. 340 km² sjøareal. Dette verneforslaget inkluderer et sjøareal på ca. 30,8 km².

På landsbasis er formålet med planen å ta vare på marine naturverdier og marine økosystem. Områdene skal dekke variasjonsbredden i norsk marin natur. Utvalget delte områdene inn i 6 kategorier:

- Poller
 - Strømrrike lokaliteter
 - Spesielle gruntvannsområder
 - Fjorder
 - Åpne kystområder
 - Transekter fra kyst til hav og sokkelområder
- Østfoldtransektet der Rauerfjorden inngår, er i kategorien transekter.

Miljødirektoratet anbefalte i et notat til Klima og miljødepartementet 24.februar 2014 at det meldes oppstart av verneplanarbeidet for Rauerfjorden

Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet, jamfør Innst. 294 S (2015–2016), bekrefter at tverrsektorielt marint vern etter naturmangfoldloven § 39 fortsatt skal bidra til at et utvalg av representative, særegne, sårbare eller truede marine undersjøiske naturtyper og naturverdier langs kysten og i territorialfarvannet blir tatt vare på for fremtiden.

2.2. Saksgang

Miljødirektoratet anbefalte overfor Klima- og Miljødepartementet (KLD) at det meldes oppstart for marint vern i Rauer-området i 2014. KLD ga oppdrag om oppstart av planarbeidet for Rauerfjorden 28.3.14 og Miljødirektoratet ga oppdrag til Fylkesmannen 11.4.2014.

Oppstart som marint verneområde ble annonsert i Fredrikstad Blad 17.1.2015. Det ble utarbeidet et plankart til oppstartmeldingen. Plandokumenter og kart ble lagt ut på Fylkesmannens hjemmesider.

Fredrikstad kommune ble informert om planarbeidet. Det er avholdt møter med Fiskeridirektoratet og lokale fiskere. Merknader til planarbeidet ble gitt en frist 1. mars 2015. Teineholmen var inkludert i området som det ble meldt oppstart for. Dette er senere skilt ut som eget forslag om opprettelse av naturreservat. Omtalen er integrert i prosessen med det marine verneområdet.

Fylkesmannen har hatt kontakt med Fiskeridirektoratet region Sør og Østfold fiskerlag i et møte 29.oktober 2014. Der ble det enighet om grenser for området og rammer for vernet. Senere har fiskerne blitt orientert om planene i andre møter, senest 16.februar 2018.

Forslaget ble sendt til faglig gjennomgang i Miljødirektoratet i september 2017 med tilbakemelding i desember 2017 med klarsignal til å sende forslaget på høring med noen mindre justeringer.

I arbeidet med verneforslaget etter første oppstartsmelding og fram mot høringen ble grensen justert i enkelte områder mot land og en forenkling og utretting enkelte steder i sjøen. Dette medførte et behov for en ny innspillsrunde til kommunen og grunneiere etter at grensen har blitt justert til å følge strandkanten flere steder, med frist 20.mai 2018.

Forslaget ble sendt på høring 29.mai 2018 med høringsfrist 30. august 2018.

Etter høringen har det vært et nytt møte med Fiskeridirektoratet og fiskernes organisasjoner 19.oktober 2018 for en gjennomgang av avgrensingen (se kap. 3.1)

Saksbehandlingen har fulgt reglene i naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen.

3. Viktige endringer under verneplanprosessen

3.1. Avgrensning og arealomfang

Fylkesmannen tilrår at grensen for det marine verneområdet endres etter høring, etter innspill fra Østfold Fiskerlag og Fiskeridirektoratet region Sør. Dette er en tilbakeføring av grensen til det man ble enige om i 2014 til oppstartsmeldingen. I tillegg viste det seg at Fiskeridirektoratets registrering av aktive fiskefelt/reketrålingsområder i sin database/kartløsning Yggdrasil er unøyaktig slik at grensen ble justert inn ytterligere i fire områder. De fire områdene er sør for Rauer (langs vestgrensen av området), sør for nordre Missingen og nordøst for Søndre Missingen langs østgrensen, sørøst for Tyta langs østgrensen og sør for Strutskrakkene lengst sør i verneforslaget.

I de siste tilbakemeldingene fra disse sektorinteressene 5.12.2018 og 14.12.2018 fremkommer et ønske om endring i et femte område, vest for Tyta. Området er ikke registrert i Yggdrasil. Dette vil gi et kraftig innhugg i verneområdet. Fylkesmannen mener dette vil berøre fisket i begrenset omfang da området brukes i korte perioder og med år mellom hver gang. Fylkesmannen tilrår derfor en mindre justering her enn det fiskerlaget foreslår. Det vil etter Fylkesmannens mening fortsatt være mulig å tråle i dette området men ikke et like langt trekk. Ved å følge de fleste av justeringene til Fiskeridirektoratet og Østfold fiskerlag blir det også noen mindre utvidelser som følge av at grensen i disse områdene i større grad følger en 60-m dybdekote.

Vernearealet for Rauerfjorden blir etter justeringene ca. 30,8 km². Det vil si ca. 6 km² mindre sammenlignet med det opprinnelige forslaget til alternativ B marint verneområde. Bakgrunnen for de foreslåtte endringene er beskrevet i kapittel 5.4

Det er ikke foreslått endringer i avgrensingen til Teineholmen naturreservat.

3.2. Verneforskriften

I det marine verneområdets verneforskrift, § 2 geografisk avgrensing, foreslås det å ta med eiendommer som grenser ned til sjøen på bakgrunn av innvendinger fra Garntangen AS. Det kan være uavklart om eiendomsgrensen følger vannkanten eller om den går ut til marbakken/to m dyp. Dette vil bli avklart ved merking av grensen som Jordskifteretten vil gjennomføre etter vernevedtaket. På de aktuelle strekningene vil grensen følge midlere høyvann (ved normal flo).

Det foreslås ny bestemmelse i § 4 for å tillate vitenskapelige undersøkelser som ikke medfører vesentlige inngrep eller skader naturverdiene, se kap. 1.7.

Fylkesmannen foreslår ikke andre endringer i verneforskriften for det marine verneområdet som følge av høringen. For Teineholmen naturreservat foreslås det ikke endringer i verneforskriften.

Bakgrunnen for den foreslåtte endringen i verneforskriften er nærmere beskrevet i kapittel 5.9.

3.3. Navnsetting

Fylkesmannen tilrår følgende navn og skrivemåte for verneområdene:
Rauerfjorden marine verneområde.
Teineholmen naturreservat

4. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet har myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet for verneområdet, og det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen.

Etter gjeldene praksis vil forvaltningsmyndighet i første omgang tilbys til den aktuelle kommunen, med unntak for verneområder som i dag grenser inntil områder som forvaltes av styrene. Dette er i tråd med signaler fra Klima- og miljødepartementet. Rauerfjorden grenser inntil verneområder som forvaltes av Ytre Hvaler nasjonalparkstyre. På denne bakgrunn har Miljødirektoratet signalisert at forvaltningsmyndigheten for et marint verneområde tilbys nasjonalparkstyret.

Rauerfjorden marine verneområde vil grense inntil Søndre Missingen naturreservat, Garntangen naturreservat samt 4 naturreservater på Rauer.

Fylkesmannen tilrår lokal forvaltning av Rauerfjorden (nasjonalparkstyret).

Teineholmen naturreservat vil grense inntil det marine verneområdet. Fylkesmannen tilrår lokal forvaltning også for dette området.

Forvaltningsplan for områdene bør ferdigstilles etter vernevedtak. Fylkesmannen anbefaler videre at det gjennomføres mer detaljerte kartlegginger av verdiene i det foreslåtte verneområdet etter vernevedtaket.

Eventuelle utgifter til erstatning og gjennomføring av en eventuell erstatningsprosess, samt merking og oppsetting av skilt, forutsettes dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1420 post 33. Utarbeiding av forvaltningsplaner, etablering av oppsyn og skjøtsel vil dekkes innenfor aktuelle budsjettposter og eksisterende budsjetttrammer.

Opplysningene som er kommet inn og vurderingene som er gjort gjennom verneplanprosessen, tilsier at gjennomføring av vern som foreslått i liten grad vil legge begrensninger på eksisterende og planlagt bruk.

5. Merknader til verneforslaget

5.1. Høringsparter og uttalelser

Forslaget til Rauerfjorden marine verneområde og Teineholmen naturreservat ble sendt på høring til følgende berørte grunneiere, nasjonale, regionale og lokale instanser:

Private grunneiere:

Garntangen As, Olsen Inger E Norum, Svendsen Cathrine Haneng, Tvette Elisabeth Haneng, Barlinn Cathrine Helen G, Gleditsch Einar,

Offentlige etater og organisasjoner: Fredrikstad kommune, Forsvarsbygg, Fiskeridirektoratet region Sør, Kystverket, Oljedirektoratet, Riksantikvaren, Kartverket, NIVA, Havforskningsinstituttet avd. Flødevigen, Østfold fylkeskommune, Ytre Hvaler nasjonalparkstyre, Statens landbruksforvaltning, Riksantikvaren, Direktoratet for mineralforvaltning, Statens kartverk, Statens navnekonsulent, Univ. i Oslo, Forsvarsbygg, Luftfartstilsynet, AVINOR AS, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetet i Oslo, KNBF, Norges fiskarlag, Fiskerlaget sør, Østfold fiskerlag, Oslofjordens Friluftsråd, Den Norske Turistforening Nedre Glomma, Naturvernforbundet i Sarpsborg, Naturvernforbundet i Østfold, NJFF Østfold, NOF Østfold v. Øivind Lågbu, Østfold Botaniske forening v. Jan I. Båtvik, Østfold Entomologisk forening v. T.J.Olsen, Fortum distribusjon AS, Hafslund Nett AS, Hafslund ASA, Østfold Energi, Norges naturvernforbund, Norges Jeger – og fiskerforbund, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Norsk Botanisk Forening v/Naturhistorisk Museum, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, SABIMA, Oslofjordens båteierunion

Det har kommet inn totalt 18 uttalelser. Uttalelsene er oppsummert og kommentert i eget vedlegg.

Følgende instanser har ingen merknader eller innvendinger til forslaget og vil ikke bli videre omtalt:

Hafslund Nett AS, Forum for natur og friluftsliv i Østfold, Riksantikvaren, Språkrådet, Direktoratet for Mineralforvaltning, Norges vassdrags- og energidirektorat.

Det er kommet svært få uttalelser om Teineholmen. Disse er presisert i de kapitlene nedenfor der det er relevant.

5.2. Holdning til vern og verneform

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre er positiv til at området vernes slik at naturverdiene i et større sammenhengende marint miljø sikres for fremtiden og støtter forslaget om utvidelse av nasjonalparken. De ønsker å ta ansvaret for forvaltningen av området og forventer at ressursene til oppsyn og forvaltning øker som følge av større vernet areal.

Fredrikstad kommune er positive til at området foreslås vernet for å sikre viktige naturtyper og naturmangfoldet generelt. De foreslår at Rauerfjorden vernes som en del av en utvidet nasjonalpark da dette vil gi en mer helhetlig forvaltning av områder med like naturtyper.

Forum for natur og friluftsliv er positiv til vern i området, og til begge vernealternativene.

Naturvernforbundet i Østfold er positive til et foreslått vern i Rauerfjorden og anbefaler et marint verneområde da de mener dette vil gi et strengere vern.

Garntangen AS mener det er uklart hvor grensen langs land vil gå og hvordan dette vil berøre utnyttelsen av deres eiendom. Dette må avklares før et vern gjennomføres.

Østfold fylkeskommune støtter forslaget om vern av Rauerfjorden. De anbefaler at dette skjer gjennom en utvidelse av Ytre Hvaler nasjonalpark.

Kongelig Norsk Båtforbund støtter forslaget om et marint verneområde i Rauerfjorden og mener det er betryggende at det lages reguleringer som også sikrer våre etterkommere en flott natur.

Forsvarsbygg kan ikke se at noen av de to alternativene er forenlig med Forsvarets fortsatte bruk av området. De ber om at skytefeltet Ø11 holdes utenfor verneforslaget.

Advokatfirmaet Lønnum DA har ingen sterke synspunkter på de to verneformene som var på høring. De er opptatt av at verneforskriftene ikke inneholder begrensninger som rammer bruken av vannskuter.

Østfold fiskerlag mener området må beskyttes som marint verneområde og ikke hindre fisket, spesielt ikke kutte tråldrag. Dette kan unngås enten ved grensejustering eller endre forskriften slik at tråling under 60 m dyp tillates.

Fiskeridirektoratet region Sør mener området bør vernes som marint verneområde med henvisning til Brattegardutvalget og tidligere enighet med Fylkesmannen i møte. Avgrensingen må følge det man ble enige om i 2014. De ser det som viktig å ta vare på dette området.

Oslofjordens friluftsråd er positive til vern men har ikke sterke formeninger om hvilken verneform som velges. De er opptatt av at vernet ikke må redusere friluftslivsaktivitetene fremover.

Kystverket har ikke uttrykt synspunkter generelt om vern i området men er opptatt av å ivareta sine interesser. De mener at et vern kan komme i konflikt med fremtidige konklusjoner i Nasjonal Transportplan.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen registrerer at de fleste er positive til vern, men at de er opptatt av at deres interesser ivaretas. Flere har også påpekt at området som er foreslått vernet kan aksepteres dersom området som vernes reduseres i omfang eller restriksjonsnivået endres. Avgrensning av området er nærmere kommentert i kapittel 5.4. Forskriften omtales i kapittel 5.5.

Fylkesmannen gjør oppmerksom på at Rauerfjorden og Østfoldtransektet er ett av totalt 36 områder i Norge som i 2004 ble utpekt til marint vern. De 36 områdene er spredt langs hele kysten av Norge. Nærmere om bakgrunnen for hvorfor Rauerfjorden ble utpekt går frem av kapittel 2.

Fylkesmannen sendte to alternativer for vern på høring. Vi velger å tilrå alternativet med marint verneområde og Teineholmen naturreservat da dette tar best hensyn til de opprinnelige planene bak vernet som er vern av sjøbunn, vannsøyle og vannoverflate. Dette er også i tråd med uttalelsene til Fiskeridirektoratet region Sør, Østfold fiskerlag og Naturvernforbundet i Østfold. Området har lite landarealer som det er naturlig å verne og noen av disse er allerede vernet f.eks Søndre Missingen naturreservat.

5.3. Om prosessen for etablering av marint vern

Fiskeridirektoratet region Sør viser til oppdragsbrevet fra Miljødirektoratet i 2014 der god lokal forankring og medvirkning skal legges til grunn for arbeidet og mener dette er noe Fylkesmannen har godt bort fra da de ikke har fulgt opp enigheten som ble oppnådd i møtet 29.10.2014.

Østfold fiskerlag skriver at de ikke kan akseptere at grensene er endret i forhold til tidligere enighet slik at viktige tråldrag berøres.

Fylkesmannen beklager at det ble foretatt mindre endringene i vernegrensen før høringen med den hensikt å forenkle grensen slik at den ville bli lettere å «lese» f.eks ved at den hadde knekkpunkter ved eksisterende sjømerker og flere rette strekninger. Da ville det også bli enklere å lage oversikt over koordinater som beskriver grensen. Fylkesmannen konkluderte tidlig etter høringen at vi gikk tilbake til grensen man ble enig om på møtet i 2014. I tillegg er det foreslått flere mindre justeringer etter innspill fra fiskeri-interessene.

5.4. Avgrensning av verneområdet

Fredrikstad kommune foreslår at området utvides i nordøst, mot Hankø. De mener det også kunne inkludert en større tareskogforekomst mellom Hatten og Flateguri. Tareskogen er et betydningsfullt yngleområde for fisk, i tillegg til at bløtdyr og krepsdyr som lever her er viktig næring for fisk, krabbe og hummer.

Garntangen AS skriver i sin uttalelse at de finner det uklart hvor grensen er foreslått langs deres eiendom. Det er viktig at et verneforslag ikke er til hinder for naturlig bruk og utvikling av eiendommen, hytter, VA-anlegg, brygger, badeplasser/trapper osv. De ber om at grensen følger eiendomsgrensen i sjø dvs ut til marbakken eller to meters dybde ved middels lav vannstand.

Forsvarsbygg skriver i sin uttalelse at Rauøy er et aktivt og viktig øvingsområde for Forsvaret. Skyte- og øvingsfeltet Ø11 i sjø benyttes til øvelser og trening og er et unikt skyte- og øvingsområde som ikke kan erstattes med tilsvarende øvingsfasiliteter i denne delen av landet. De kan ikke se at et vern som foreslått er forenlig med Forsvarets eksisterende bruk og behov. De ber om at skytefeltet holdes utenfor verneforslaget.

Østfold fiskerlag skriver i sin uttalelse at det er uakseptabelt at grensen kutter enkelte tråldrag slik at sammenhengende fiske umuliggjøres. De krever også at grensen tilbakeføres slik man ble enige om på møtet 29.10.2014.

Etter høringen har fylkesmannen hatt et møte med Østfold fiskerlag og Fiskeridirektoratet region Sør den 19.10.2018 der det ble enighet om å tilbakeføre grensen slik den var i 2014 slik at tråldrag ikke omfattes av vernet. Grensen ble i tillegg justert enda mer i fire områder for å unngå områder som tråles men som ikke vises i Fiskeridirektoratets kartløsning Yggdrasil. I en felles tilbakemelding med Fiskeridirektoratet på dette forslaget har Østfold fiskerlag foreslått en mindre utvidelse sørvest i området, vest for Tyta. Dette medfører at en mindre fjellrygg inkluderes. Den er relativt grunn, 10-33 meter dyp.

I tillegg krever de at et femte område justeres der et tråldrag krysser den foreslåtte vernegrensen man tidligere hadde vært enige om i sørvest. Dette området strekker seg nordover mot Tyta fra den sørvestre grensen.

Fiskeridirektoratet region Sør skriver i sin uttalelse at den foreslåtte vernegrensen i høringen vil legge vesentlige begrensninger i utøvelsen av fiske som primærnæring langs kysten. Det har vært en forutsetning at områder som er dypere enn 60 meter og som tråles ikke skal inngå i verneforslaget.

Fylkesmannens kommentarer

Fylkesmannen finner det lite aktuelt å utvide området mot øst slik Fredrikstad kommune foreslår for å ta med tareskogområdet ved Hatten. En utvidelse av området på dette tidspunktet i verneprosessen krever ny høring. Tareskogområder med denne beliggenheten er i liten grad utsatt for inngrep som vil skade forekomsten. Området er av verdi B Viktig. Tilsvarende er det ikke

aktuelt å utvide området i sørvest, ved Tyta slik Østfold fiskerlag har foreslått da dette også vil kreve ny høring.

Eiendomsretten ut i sjø er ofte uklar jf. uttalelsen til Garntangen AS. Ofte følger den tradisjonelle begreper som «ut til marbakken eller to m dyp» mens den andre ganger kan følge vannkanten. På kartgrunnlaget som vi har benyttet er eiendomsgrensen tegnet inn langs vannkanten.

Fylkesmannen er også klar over at grensen mot sjø kan være feil inntegnet på kartgrunnlaget.

Garntangen og flere andre eiendommer ble tilskrevet i en forsinket oppstartmelding våren 2018 nettopp for å sikre at de ble orientert om planene og fikk muligheten til å komme med innspill. På denne bakgrunnen finner Fylkesmannen det mest hensiktsmessig at berørte eiendommer nevnes i verneforskriften. Endelig avklaring av hvor eiendomsgrensen går vil bli stadfestet av jordskifteretten i forbindelse med grensegangssaken og merking av verneområdet.

Fylkesmannen har foreslått at grensen følger strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) slik at hele transektet fra dypere områder til strandkanten inkluderes på de strekningene som er minst berørt av inngrep. For eiendommen Garntangen vil grensen for det marine verneområdet følge naturreservatgrensen fra sydspissen og nordover til punktet der naturreservatgrensen går østover og på land. Fra dette punktet vil grensen for det marine verneområdet følge vannkanten videre nordover til spissen av odden kalt Garntangen. Deretter går grensen i rett linje i sjø til Båtskjær. Ved denne grensedragnet utelates nordre del av eiendommen Garntangen og flere mindre eiendommer der det er inngrep i randsonen som brygger m.m. Deler av Garntangen er således inkludert langs den strekningen vi anser har minst inngrep. På denne strekningen er det på kartene inntegnet et stupebrett eller liten brygge. Lovlig etablerte innretninger kan fortsatt benyttes og vedlikeholdes.

Den foreslåtte vernegrensen er vist på kart og det medfølger en grensebeskrivelse i fagvurderingen. Vi ser at denne med fordel kunne vært mer detaljert i høringsdokumentet. I tilrådingens vedlegg 7.3 er grensebeskrivelsen mer detaljert.

I forslag til marint vern er det ikke restriksjoner på lavtflyging jf. Forsvarets behov.

For øvrig er Forsvarets behov ivaretatt i § 4 a) (forskrift om marint vern) der gjennomføring av operativ militær virksomhet er tillatt. Dette er en standard formulering i verneforskrifter jf. felles brev fra Forsvaret og Miljøverndepartementet om dette i 1997. Gjennomføring av militære øvelser må forholde seg til verneforskriften, og må fremme søknad til vernemyndigheten dersom øvelsens art krever det.

Deler av øvingsfelt Ø11 omfattes allerede av Ytre Hvaler nasjonalpark i sørøst og Færder nasjonalpark i vest. I forskriftene til disse nasjonalparkene gjelder den samme formuleringen ang. Forsvarets aktiviteter.

Fylkesmannen er ikke kjent med at det har vært søkt om tillatelse til aktivitet i øvingsfeltet hverken i Ytre Hvaler nasjonalpark etter vedtaket i 2009 eller Færder nasjonalpark. Vi antar at skyteøvelser med kanoner og torpedoer i dette området ville vært bekjentgjort i media siden det foregår i et av Norges mest trafikkerte sjøområder, med stor trafikk av nyttefartøy (ferger og ulike typer skip) og fritidsfartøy. Dette er fremgangsmåten som er beskrevet i Den norske Los bind 2A. Vi er heller ikke kjent med at det har vært større øvelser i sjøområdene rundet Rauer, utover helikoptertrafikk til og fra Rauer. Dette verneforslaget berører ikke Forsvarets aktiviteter på Rauer.

I høringsbrevet ba Fylkesmannen spesifikt om at Forsvaret kom med informasjon om bruken av området, typen aktiviteter og hvordan dette ville påvirke verneverdiene. Vi kan ikke se at det har kommet vesentlig ny informasjon i uttalelsen til Forsvarsbygg.

Fylkesmannen opprettholder sitt forslag om vern av Rauerfjorden som marint verneområde med standard bestemmelser knyttet til Forsvarets aktiviteter.

Fylkesmannen beklager at koordinater for foreslått grenselinje ikke har vært tilgjengelig slik Østfold fiskerlag påpeker. Det er vanskelig å fastsette koordinater for en grense som i stor grad følger naturgitte grenser som f.eks dybdekurver. I vedlegg

Fylkesmannen beklager at høringsforslaget avviker noe fra forslaget det ble enighet med Østfold fiskerlag og Fiskeridirektoratet region Sør om på møtet 29.10.2014. Grensene ble justert noe før høringen nettopp for å forenkle grensen til noen flere faste punkter (bl.a sjømerker) og rette linjer mellom punktene slik at grensen i større grad kan oppgis med koordinater. Det har ikke vært hensikten å kutte eksisterende tråldrag. Vi ser at det er kuttet i et mindre område nord for Missingskjæra og sørøst for N. Missingen i forhold til avgrensingen i oppstartmeldingen og de rekefeltene som Fiskeridirektoratet har lagt inn i sin kartløsning Yggdrasil.

Områdene på vestsiden av Rauer og sørover mot Struten/Ytre Hvaler nasjonalpark har variert bunntopografi, med en uvanlig geologi. Det er allment kjent at variasjoner i topografi i havområder, med mange små lommer, variasjon i dyp, bratthet og bunnsubstrat gir grunnlag for store variasjoner i artsmangfoldet. Det var Fiskeridirektoratet som i sin tid (før oppstartsmeldingen) foreslo å utvide området slik at hele denne ryggen inkluderes i verneområdet. Fylkesmannen har støttet denne utvidelsen.

Fylkesmannen har hatt et møte med Fiskeridirektoratet og Østfold fiskerlag 19. oktober 2018 der forholdet til fisket, eksisterende trålfelt og vernegrensen ble diskutert. På møtet ble det enighet om å justere grensen i fire områder tilbake til grensen man ble enige om i 2014. I tillegg må grensen i disse områdene justeres ytterligere da trålfeltene ikke er inntegnet nøyaktig nok i Fiskeridirektoratets kartløsning Yggdrasil. Fiskeridirektoratet og Østfold fiskerlag skulle levere ny inntegning på kart. Denne inkluderte ytterligere et område i sørvest, ved Tyta der det foreslås en betydelig justering for å unnta et tråldrag. Dette tråldraget er beskrevet som mindre viktig da det brukes periodevis om vinteren og ofte er belagt med krepseteiner.

Området er ikke registrert i Yggdrasil. Dette vil gi et kraftig innhugg i verneområdet. Fylkesmannen mener dette vil berøre fisket i begrenset omfang da området brukes i korte perioder og med år mellom hver gang. Fylkesmannen tilrår derfor en mindre justering her enn det fiskerlaget foreslår. Det vil fortsatt være mulig å tråle i dette området men ikke et like langt trekk. Ved å følge de fleste av justeringene til Fiskeridirektoratet og Østfold fiskerlag blir det også noen mindre utvidelser som følge av at grensen i disse områdene i større grad følger en 60-m dybdekote.

Fylkesmannen tilrår vern av Rauerfjorden som marint verneområde med de nevnte justeringene av grensen. Justeringene av grensen blir tilrådt etter innspill Fiskeridirektoratet region Sør og Østfold fiskerlag.

5.5. Vernebestemmelsene og formålet med vernet

Advokat Lønnum skriver i sin uttalelse at begge verneforslagene må ha bestemmelser der vannskuter likestilles med småbåter. De viser til forslaget til verneforskrift for Teineholmen naturreservat som eksempel. De foreslår å endre bestemmelsene i nasjonalparkforskriften slik at det ikke er egne bestemmelser for bruk av vannskuter.

Naturvernforbundet i Østfold anbefaler at Rauerfjorden vernes som et marint verneområde etter naturmangfoldloven § 39 da dette tradisjonelt vil gi et strengt vern. De konstaterer at et marint vern ikke vil medføre et forbud mot vannskuter.

Østfold fiskerlag finner det uakseptabelt at enkelte tråldrag kuttes slik at sammenhengende fiske umuliggjøres. Området må beskyttes som marint verneområde og forholde seg til opprinnelige grenser. Alternativt kan fiskerlaget akseptere et marint verneområde der verneforskriften endres slik at alt fiske reguleres gjennom havressursloven, og at trålfiske tillates dypere enn 60 m mellom Rauerfjorden og trålfri sone i nasjonalparken. Selve Rauerfjorden er også beskyttet etter havressursloven (FOR-2016-01-08-8 Forskrift om beskyttelse av korallrev) som gir en strengere beskyttelse (bl.a forbud mot teiner, garn og liner). De ber om at også dette området vises i alle kart som benyttes.

Kystverket påpeker at det er viktig å betjene og ivareta eksisterende anlegg. Det kan bli aktuelt med nye tiltak i de foreslåtte områdene for å trygge ferdselen. De ber derfor om at alle forskriftene i verneområdet samkjøres i forhold til Kystverkets interesser og at det tas inn bestemmelser som ikke hindrer drift og vedlikehold av Kystverkets anlegg. Dette gjelder også motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold. De krever også at det må presiseres at Kystverket kan få tillatelse til å føre opp nye anlegg, flytte og fjerne anlegg, tilbygg til eksisterende anlegg samt at det kan gis tillatelse til nødvendige tiltak for å sikre sjøverts ferdsel.

Garntangen AS viser til at det er uklart hvorvidt deres eiendom omfattes av vernet eller ikke da eiendommen ikke er oppført i oppstillingen av berørte eiendommer i forskriftens § 2, samtidig som beskrivelsen viser at grensen skal følge strandkanten.

Fylkesmannens vurdering

I det marine verneområdet er det ikke egne bestemmelser knyttet til bruk av vannskuter. De andre forslagene knyttet til endring av nasjonalparkforskriften er ikke aktuelle å foreslå i denne sammenhengen. I forskriften for Teineholmen naturreservat er det forbud mot all ferdsel i perioden 15.4 – 15.7, på land og sjø innenfor vernegrensen. Dette inkluderer også båttrafikk.

Fylkesmannen registrerer Naturvernforbundets synspunkter om marint vern som et strengt vern.

Fylkesmannen ønsker å ha restriksjoner på en form og et nivå som i nærliggende områder det er naturlig å sammenligne Rauerfjorden med, f.eks Ytre Hvaler nasjonalpark. Det foreslås derfor å opprettholde bestemmelsene som angår fiske som foreslått i verneforskriften. En generell adgang til å tråle på dypere vann enn 60 m (etter havressursloven) anses som ikke egnet bl.a fordi bunntopografien er slik at områder som ikke er trålt pr. i dag inngår i forslaget. Fylkesmannen anser at det er viktig å sikre disse områdene mot aktive redskaper i fremtiden som følge av teknologiutvikling.

Fylkesmannen mener at Kystverkets interesser er ivaretatt i den foreslåtte forskriften om marint verneområde i Rauerfjorden. Fylkesmannen viser til at det gjennom tidligere vernevedtak, herunder kgl. Res. av 17. juni 2016 om Verneplan for de marine verneområdene Jærkysten, Gaulosen og Rødberget, er avklart at oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak plasseres under spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskriften. Fylkesmannen tilrår at dette også gjøres for Rauerfjorden. Den samme vurderingen gjelder også legging av kabler og rørledninger.

Fylkesmannen tilrår at eiendommen Garntangen og andre relevante eiendommer oppføres i verneforskriftens § 2 over berørte eiendommer.

5.6. Navnsetting

Språkrådet ved Stedsnavntjenesten har ingen merknader til navneforslaget Rauerfjorden marine verneområde.

Fylkesmannen tilrår at Rauerfjorden marine verneområde opprettholdes som navn på området.

5.7. Eksisterende verneområder som blir berørt

Forsvaret viser til eksisterende verneområder på Rauer der de har avgitt areal.

Garntangen AS viser til at de allerede har et naturreservat på sin eiendom.

Fylkesmannens vurdering

Det foreslåtte marine verneområdet grenser til eksisterende verneområder der disse går i strandkanten. Dette gjelder fire av naturreservatene på Rauer og Garntangen naturreservat. Søndre Missingen naturreservat vil ligge i det marine verneområdet. Det marine verneområdet vil grense til Ytre Hvaler nasjonalpark i sør.

Disse områdene blir bare berørt ved at de vil grense til et nytt verneområde.

5.8. Fiskeri

Fiskeridirektoratet region Sør skriver at det foreslåtte verneområdet som er inntegnet på høringskartene og det som er skrevet i forslaget til Forskrift for Rauerfjorden marine verneområde § 4 e) vil medføre vesentlige begrensninger for det eksisterende fiske i området. I flere av disse områdene er det aktivt fiske i dag og tilgrensende fiskefelt vil bli vesentlig berørt eller ødelagt.

Det har de siste årene blitt etablert ytterligere tre nasjonalparker på Skagerrakkysten. Dette har medført vern av store sjøarealer og begrensninger i utøvelse av fiske som er en viktig primærnæring på denne kyststrekningen og bærebjelke i kystkulturen. Utvidelse av marint vern med ca. 37 km² vil ytterligere være med på å sette flere begrensninger slik høringsforslaget foreligger.

Østfold fiskerlag skriver at det fra høringskartene kan synes som om flere fiskefelt berøres, og viktige tråldrag tapes. Mest alvorlig er det at enkelte tråldrag kuttes av vernesonen, slik at sammenhengende fiske umuliggjøres. Dette er for oss totalt uakseptabelt. Området må beskyttes som marint verneområde, og forholde seg til opprinnelige grenser utarbeidet i samarbeid med fiskere, d.v.s. forholde seg 60m dybdekote som avgrensning av området.

Alternativt kan fiskerlaget akseptere et marint verneområde der verneforskriften endres slik at alt fiske reguleres gjennom havressursloven, og at trålfiske tillates dypere enn 60m mellom Rauerfjorden og trålfri sone i nasjonalparken. Rauerfjorden, på linje med enkelte korallområder i nasjonalparken, er vernet etter havressursloven i FOR-2016-01-08-8, som gir strengere vern enn foreslått i høringsforslaget (bl.a. forbud mot teiner/garn/line, også for fritidsfiskere). Dette området bør derfor avmerkes spesielt i alle kart som benyttes.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen beklager at høringsforslaget avviker noe fra forslaget det ble enighet om på møtet 29.10.2014. Grensene har blitt justert litt for å forenkle grensen til noen flere faste punkter (bl.a sjømerker) og rette linjer mellom punktene slik at grensen i større grad kan oppgis med koordinater. Det har ikke vært hensikten å kutte eksisterende tråldrag. Vi ser at det er kuttet i et mindre område nord for Missingskjæra og sørøst for Nordre Missingen i forhold til avgrensingen i oppstartmeldingen og de rekefiskefeltene som Fiskeridirektoratet har lagt inn i sin kartløsning Yggdrasil.

Fylkesmannen har hatt et møte med Fiskeridirektoratet og Østfold fiskerlag 19. oktober 2018 der forholdet til fisket, eksisterende trålfelt og vernegrensen ble diskutert. På møtet ble det enighet om å justere grensen i fire områder tilbake til grensen man ble enige om i 2014. I tillegg må grensen justeres ytterligere i disse fire områdene da trålfeltene ikke er inntegnet nøyaktig nok i Fiskeridirektoratets kartløsning Yggdrasil.

Fiskeridirektoratet har levert ny avgrensning på kart. Denne inkluderte ytterligere et område i sørvest, ved Tyta der det foreslås en mindre utvidelse for å inkludere en grunn rygg og en betydelig justering for å unnta et tråldrag. Dette tråldraget er ikke registrert i Yggdrasil og vil gi et kraftig innhugg i verneområdet. Fylkesmannen mener dette vil berøre fisket i begrenset omfang da området brukes i korte perioder og med år mellom hver gang. Fylkesmannen tilrår derfor en mindre justering her enn det fiskerlaget foreslår. Det vil fortsatt være mulig å tråle i dette området men ikke et like langt trekk. Grensejusteringer er omtalt i kapittel 5.4.

Fylkesmannen sin vurdering er at fiskeriene slik de utføres i dag i liten grad vil bli berørt av et marint verneområde slik forskriften og avgrensningen er utformet.

5.9. Kartlegging og forvaltning av verneområdet

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre tilbyr seg å overta forvaltningen av verneområdet.
Naturvernforbundet i Østfold foreslår at forvaltningen legges til Fylkesmannen
Østfold fylkeskommune har gode erfaringer med Ytre Hvaler nasjonalpark, herunder at forvaltningen skjer via et bredt sammensatt nasjonalparkstyre.
Fredrikstad kommune peker på behovet for god informasjon og merking knyttet til området.

Fylkesmannens kommentarer

Fylkesmannen noterer seg synspunktene om forvaltning av området. Miljødirektoratet har signalisert at forvaltningen vil tilbys lokale myndigheter, ev nasjonalparkstyret. Fylkesmannen slutter seg til dette.

Informasjon om verneområdet, verneverdiene samt merking vil være en viktig del av forvaltningen av området. Det er også behov for økt kunnskap om naturmangfoldet i hele området. Deler av området er godt kartlagt men det mangler en helhetlig kartlegging.

Fylkesmannen er enig i at området bør kartlegges mer. God kartlegging er en forutsetning for en god forvaltning og for at man skal kunne bruke områdene som referanseområder i fremtiden. Fylkesmannen har derfor foreslått en egen bestemmelse i verneforskriften som tillater vitenskapelige undersøkelser som ikke medfører vesentlige inngrep eller skader på naturgrunnlaget (§ 4 n).

Når det gjelder forvaltningen av området tilrår Fylkesmannen lokal forvaltning slik det er for enkelte andre verneområdene i nærheten.

6. Forslag til verneforskrift for Rauerfjorden og Teineholmen

Forslag til forskrift om vern av Rauerfjorden marine verneområde i Fredrikstad kommune, Østfold fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 39 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med Rauerfjorden marine verneområde er å ta vare på et område som inneholder truet, sjelden og sårbar natur, representerer bestemte typer natur og som har særskilt naturvitenskapelig verdi. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i området i mest mulig urørt tilstand, og området skal kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåkning.

Rauerfjorden er et relativt uberørt åpent fjordområde i overgangssonen mellom det geologiske Oslo-feltet og grunnfjellsområdene i sørøstlige Norge. Området består av spesielle naturtyper som intakte dype bløtbunner ned til 120 meter og en grunn opprevet fjellrygg med spesielle bergarter fra Oslofjordfeltet som går ned til 20-30 meters dyp.

Verneverdien knyttes til bevaring av helheten i området, områdets økologiske funksjon som med sine spesielle bunnforhold og bunntopografi gir et relativt rikt plante- og dyreliv og fungerer som et viktig næringssøksområde for fugler

Verneformålet knytter seg til sjøbunnen, vannsøylen og sjøoverflaten.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Det marine verneområdet berører følgende gnr/bnr. i Fredrikstad kommune: 103/3, 103/4 og 106/1.

Verneområdet dekker et sjøareal på ca. 37 km². Grensen følger strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) jf. vernekartet. Verneområdet omfatter sjøoverflaten, vannsøylen og sjøbunnen.

Grensen for det marine verneområdet framgår av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Fredrikstad kommune, hos Fylkesmannen i Østfold, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

a) Vegetasjonen, herunder tang, tare og andre marine planter, er vernet mot skade og ødeleggelse. Planting av vegetasjon er forbudt.

b) Dyrelivet i sjø er vernet mot skade og ødeleggelse. Utsetting av organismer er forbudt.

c) Området er vernet mot tiltak som f.eks. etablering av ulike typer anlegg, utfylling, byggevirkksomhet, plassering av konstruksjoner på sjøbunnen, andre varige eller midlertidige innretninger, legging av rørledninger og kabler, konsentrerte forurensningstilførsler, mudring, uttak og deponering av masse, sprengning, boring, utslipp av ballastvann og kjølevann fra land og oppankring. Forurensning og forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsvirkksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.
- b) Ferdsel med båt eller andre fartøyer.
- c) Oppankring for å fortøye båter mot land og oppankring i sjøen mellom Søndre Missingen og Ovnskjær.
- d) Akterfeste av båt ved egen brygge eller egen landfast fortøyningsplass.
- e) Høsting av viltlevende marine ressurser i samsvar med havressursloven og annet gjeldende lovverk, unntatt fiske med aktive fiskeredskaper som slepes og berører bunnen.
- f) Fiske i samsvar med lakse- og innlandsfiskloven.
- g) Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
- h) Sanking av skjell til eget bruk.
- i) Drift og vedlikehold av eksisterende sjømerker og andre navigasjonsinstallasjoner.
- j) Drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og nødvendig istandsetting ved akutt utfall
- k) Oppgradering og fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer som ikke er i samsvar med verneformålet.
- l) Drift og vedlikehold av eksisterende vann- og kloakkanlegg.
- m) Drift og vedlikehold av eksisterende anlegg og innretninger som det var på vernetidspunktet.
- n) Vitenskapelige undersøkelser som ikke medfører vesentlig inngrep eller skader på naturgrunnlaget

§ 5. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdseilen til sjøs.
- b) nødvendig mudring for adkomst til eksisterende brygger.
- c) Legging av nye kabler og rørledninger og så langt som mulig samlet i korridorer
- d) Oppgradering/fornyelse av sjøkabler som ikke faller inn under § 4.
- e) oppankring og opplag av båter.
- f) istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

§ 6. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 7. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 8. (forvaltningsplan)

Forvaltningsmyndigheten skal utarbeide en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av verneområdet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

10 § (rådgivende utvalg)

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av verneområdet

§ 11. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forslag til forskrift for Teineholmen naturreservat, Fredrikstad

Hjemmel: Fastsett ved kgl.res. med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (Naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. Formål

Formålet med naturreservatet er å bevare en viktig hekkeholme for sjøfugl, samt tilgrensende sjøområde, med det naturlige tilknyttede plante- og dyreliv. Området har derfor særlig betydning for biologisk mangfold. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Fredrikstad kommune: 112/29.

Naturreservatet dekker et totalareal på 42 daa, herav 11 daa landareal. Grensene for naturreservatet framgår av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Fredrikstad kommune, hos Fylkesmannen i Østfold fylke, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) All vegetasjon på land og i vann, herunder tang og tare, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Nye plantearter må ikke innføres. Planting eller såing er ikke tillatt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Hunder skal holdes i bånd. Utsetting av dyr er ikke tillatt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, andre varige eller midlertidige innretninger, etablering av oppdrettsanlegg, hensetting av brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, oppdyrking, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplystingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av reservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
- e) Bålbrenning er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Midlertidig oppankring/fortøyning av fartøyer.
- b) Fiske og fangst etter Havressursloven og Lakse- og innlandsfiskloven.
- c) Utsetting og gjenfangst av stedege marine organismer i forbindelse med havbeitenæring etter Akvakulturloven.
- d) Sanking av bær og matsopp.
- e) Jakt, inkludert jakt på sjøfugl, og fangst etter Viltloven.
- f) Vedlikehold av faste installasjoner som er i bruk på vernetidspunktet.

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) I tiden fra og med 15. april til og med 15. juli er det forbud mot all ferdsel på land og på sjø i reservatet. Dette omfatter også vannsport, herunder bruk av vannskuter, surfebrett, seilbrett, vannski, paraglider o.l. samt dykkeaktivitet.
- b) Motorferdsel til lands, herunder start og landing av luftfartøy, er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 andre ledd punkt a er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig ferdsel på land ved bruk av landfester i forbindelse med yrkesfiske og ferdsel med båt i forbindelse med yrkesfiske.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Oppføring av nye anlegg for Kystverket.
- b) Etablering av landfester for fiskeredskaper.
- c) Avgrenset bruk av reservatet som angitt i § 3d.
- d) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 7 a.

§ 8. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.

§ 8. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. Naturmangfoldloven § 47.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

7. Vedlegg

7.1. Oppsummering av høringsuttalelser

Eget dokument - Oppsummering

7.2. Kart

Vernekart for Rauerfjorden marine verneområde

Vernekart for Teineholmen naturreservat

Kart med grensepunkter og koordinater for Rauerfjorden

7.3. Grensebeskrivelse

Avgrensing av Rauerfjorden marine verneområde

Planområdet er ca 37 km². Det ligger i sin helhet i Fredrikstad kommune og omfatter Rauerfjorden og sjøområder sørover langs ryggen mellom Rauer, Missingene og Struten til Ytre Hvaler nasjonalparkgrensen.

Vernekart med det foreslåtte verneområdet er vist i vedlegg, kap.7.2 Kart i tilrådingen.

Det foreslåtte marine verneområdet omfatter ikke fastland og bare unntaksvis arealer med privat eiendomsrett i sjø som normalt beskrives ned til marbakken på ca 2 m dyp. Fjellstrand og dermed en smal «privat sone i sjø» er inkludert på noen strekninger mot fastland som i dag er ubebygde eller er eksisterende naturreservater.

Verneforslaget omfatter Rauerfjorden inkludert korallfredningsområdet på ca 7 km² jf. havressurslovens «Forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelser som følge av fiskeriaktivitet» og en utvidelse på ca 30 km² sørover til Ytre Hvaler nasjonalpark.

Området er i grove trekk avgrenset slik at vestgrensen følger ryggen med grunnere partier fra Rauer til Søsterøyene. I øst, sør for Rauer, følger grensen ytterkanten av en dypere renne. Denne grensestrekningen følger i hovedtrekk 60-m dybdekurven, som er øvre trålegrense etter havressursloven i Skagerrak. Enkelte delområder og kløfter, særlig sør for selve Rauerfjorden går dypere enn 60 m. Selve Rauerfjorden er også vesentlig dypere enn 60 m. De eksponerte, grunne områdene vest for Rauer er også med. Denne grensestrekningen er noe forenklet og rettet ut siden varsel om oppstart av verneplanarbeidet.

Strandnære områder finnes rundt Rauer, Missingene og på fastlandet fra Garntangen nordover til vestsiden av Engelsvikøya. Vernegrensen er foreslått delvis å følge strandlinjen og delvis i sjø fra Garntangen til nordligste knekkpunktet på Engelsvikøya. Denne grensestrekningen er justert litt siden varsel om oppstart for å unngå arealer med mindre inngrep knyttet til fritidseiendommer og boliger.

Øya **Rauer** vil bli et «hull» i verneområdet, uten å omfattes av verneforskriften. Grensen foreslås å følge strandlinjen eller grensen til eksisterende naturreservater. Rauer (gnr./b.nr. 106/1, ca 3 km²) eies av staten ved Forsvarsdepartementet. Øya har en rekke militære installasjoner og brukes aktivt av Forsvaret og beredskapsgrupper til øvelser. Øya har allment

ferdselsforbud som et militært område, unntatt på Rauerkalven. Det er også 5 naturreservater på øya.

Nordre Missingen (ca 70 daa) og **Missingskjæra** (ca 10 daa) (privat eie): Storeskjær ca 5 daa, Laveskjær ca 2½, Rundeskjær ca 2½ daa), gnr./bnr.103/3. Nordre Missingen tas ikke med i verneområdet. Grensen følger strandlinjen.

Missingskjæra er lave skjær som oversprøytes med sjøvann. Disse foreslås derfor inkludert i det marine verneområdet.

Søndre Missingen (gnr./bnr.103/4) eies av Miljødirektoratet.

Det meste av Søndre Missingen og Ovnskjær er sjøfuglreservat (403 daa), med ferdelsforbud 15.4.-15.7. Dette videreføres som eget verneområde. Hele Søndre Missingen og Ovnskjæret er statlig sikret friluftslivsområde. Havna og sjøarealet er en mye brukt uthavn som inkluderes i verneområdet.

Detaljert grensebeskrivelse for marint verneområdes ytre avgrensing

Der det i grensebeskrivelsen er vist til strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) er det benyttet kystkonturlinjen i FKB-vann ved utarbeidelse av kartet med tilrådingen.

Grensebeskrivelsen er delt i tre der den ene beskriver verneområdets ytre grense, de to andre beskriver grensen rundt «hullene» Rauer og begge Missingen-øyene som ikke er del av verneområdet.

Ytre grensen: Grensen er vist på kart med nummererte punkter for de viktigste knekkpunktene i sjø og en tabell med koordinatene (vedlegg 7.2). Grensebeskrivelsen begynner på Engelsvikøya, i nordøst i verneområdet der eiendomsgrensen mellom g/bnr 112/169 og 112/2 går ut i sjø.

Herfra følges strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) sørover til sydligste odden på g/bnr 112/2.

Grensen fortsetter mot sørøst til den treffer grensen rundt Teineholmen naturreservat i det nordvestlige knekkpunktet. Felles grense mellom det marine verneområdet og Teineholmen naturreservat til reservatgrensens knekkpunkt i sørøst.

Her går grense for det marine verneområdet i rett linje mot sørøst til Båtskjær. Grensen for marint vern berører et lite skjær sørvest av Båtskjær, som et knekkpkt. Grensen fortsetter i rett linje i sørlig retning til Garntangen, et punkt ytterst på odden. Grensen fortsetter videre langs strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) til der Garntangen naturreservatet begynner ved naturreservats grense mot sjøen. Her blir det felles grense med det marine verneområdet til sydspissen av naturreservatet. Herfra fortsetter grensen i rett linje sørover til Smaugstangens sydspiss, tangerer ev. noen punkter underveis.

Fra sydspissen går grensen i rett linje i sjø til skjæret Flateguri med knekkpunkt vest for lykten (punkt 331 jf. kart i vedlegg xx). Lykten skal være utenfor verneområdet. Fra knekkpunktet går grensen som rett linje sørvest i sjø til den østre staken på Storegrunnen

(punkt 332). Fra staken går grensen i sjø, hovedretning sørover slik at den i grove trekk følger 60 m dybdekurven jf. vernekartet og punktene 333-372 på kart i vedlegg xx. På denne strekningen er det ingen faste punkter. Strekningen avsluttes ved nordgrensen til Ytre Hvaler nasjonalpark nord for Struten fyr (punkt 372). Det blir felles grense vestover ca. 3150 m (punkt 372-374).

Fra dette punktet går grensen nordover uten faste punkter slik at den i grove trekk følger 60 m dybdekurven, jf. vernekartet og punktene 374-397 på kart i vedlegg xx til knekkpunkt 397 i nordvest. Deretter fortsetter grensen i rett linje til Veslekalven der den treffer vernegrensen rundt Rauer og grensen til Rauerkalven naturreservat. Videre i rett linje til Engelsvikøya der eiendomsgrensen mellom g/bnr 112/169 og 112/2 går ut i sjø.

Detaljert grensebeskrivelse rundt Rauer:

Grensebeskrivelsen begynner der Paradisbukta naturreservats grense i nord går ut i sjø. Grensen for marint verneområde følger naturreservatets grense i sjø mot sør-vest til der grensen går på land. Herfra følger grensen strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) mot sør til Fjellsbergtangens naturreservat. Herfra følges naturreservatgrensen langs strandlinjen til der naturreservatgrensen går inn på land. Her fortsetter grensen for marint verneområde langs strandlinjen til et punkt (DMS 10° 41,929' E, 59° 13' 31,273" N) nærmere Havna. For å utelate det mest brukte havneområdet går grensen i sjø, i sydlig retning til et punkt på land (DMS 10° 42' 2,708" E, DMS 59° 13' 11,542" N). Herfra følger grensen for marint vern strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) til grensen for Rauer naturreservat. Herfra følger grensen for marint verneområde reservatgrensen langs sjøen nordover til reservatgrensen går inn på land. Grensen for marint verneområde fortsetter å følge strandlinjen til punktet der grensen for Rauerkalven naturreservat kommer ned til strandlinjen på vestsiden. Herfra er det felles grense mellom naturreservatet og marint verneområde til naturreservatgrensen går opp på land på sørøstsiden av Rauerkalven.. Herfra følger grensen for det marine verneområdet strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) til startpunktet der Paradisbukta naturreservats nordgrense går ned til sjøen.

Detaljert grensebeskrivelse rundt Nordre og Søndre Missingen:

Nordre Missingen blir et «hull» i verneområdet. Grensen for marint vern følger strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) rundt øya.

Rundt Søndre Missingen vil grensen for det marine verneområdet følge grensen for naturreservatet fra der naturreservatgrensen på Ovnskjæra går ut i sjø mot nord og østover, videre sør-, vest- og nordover rundt Ovnskjæra og Søndre Missingen til der naturreservatgrensen går i nordvestlig retning inn på Søndre Missingen. Derfra følger grensen for det marine verneområdet strandlinjen ved midlere høyvann (normal flo) til sundet mellom Søndre Missingen og nordre del av Ovnskjæra der naturreservatgrensen igjen går i sjø og sammenfaller med grensen for marint verneområde inn til Ovnskjæra. Her følger grensen for marint verneområde strandlinjen til startpunktet der den felles grensen går mot nord, ut i sjø.

Teineholmen (11 daa, gnr./bnr. 112/29)

Holmen like utenfor Engelsviken er foreslått som naturreservat med ilandstigningsforbud av hensyn til hekkende fugler. Grensen for det foreslåtte naturreservatet går i sjøen ca. 50 m ut fra holmen som vist på kart.